

POPIS VZDĚLÁVACÍHO MODULU
A. VSTUPNÍ ČÁST
1. Název: Nerovnosti mezi lidmi
2. Kód:
3. Kategorie/obor vzdělání: 78-42-M/08 Lyceum
4. Typ vyučovací jednotky: vzdělávací modul
4. Délka výuky – doporučený počet vyučovacích hodin: 16 hodin
5. Platnost: 1. 9. 2025 Zpracovatelský tým: František Brož, Miloš Blecha, NPI
6. Vstupní předpoklady: očekávané výsledky učení dle RVP ZV, absolvování modulu Základní lidská práva a svobody v 1. ročníku
Doporučené umístění v učebním plánu: 2. ročník, bloková/kontinuální výuka
B. JÁDRO VYUČOVACÍ JEDNOTKY
1. Charakteristika Obecným cílem modulu je dosažení stavu, aby žák dovedl uplatňovat principy rovnosti a spravedlnosti, spolupráce, vzájemného dialogu, tolerance a respektu ve společnosti, ve které se vyskytují různé skupiny lidí a lidé s různými názory a postoji. Měl by také být schopen vyvodit poučení z historických událostí 20. a 21. století souvisejících s problémy mezi různými skupinami společnosti. Modul zahrnuje postojovou a hodnotovou složku, včetně tvorby a obhajoby vlastního názoru na existující nerovnosti mezi lidmi. Modul je projektován ve svém obsahu velice široce a vyučující volí témata nerovnosti, která jsou aktuální a reflektují vyučovací skupinu.
2. Očekávané výsledky učení včetně indikátorů posoudí historickou podmíněnost nerovností mezi lidmi a jejich projevy v současnosti - porovná formy spolupráce společenských skupin v minulosti a současnosti; - charakterizuje klíčové dějinné události spjaté s ovládáním člověka člověkem; - porovná sociální nerovnost v různých vybraných částech světa; - vysvětlí vliv vzniku koloniální soustavy a dekolonizace na nerovnosti mezi lidmi; - posoudí existenci nerovností v současné české společnosti, vysvětlí jejich vznik a představí návrhy na jejich řešení.
3. Podpora rozvoje klíčových kompetencí a základních gramotností - ZGC čtenářská a pisatelská (Vztah ke čtení a čtenářství; Budování porozumění v četbě; Kritické čtení a psaní) - KK kulturní, k občanství a udržitelnosti, komunikační, k učení, digitální, k řešení problémů
4. Obsah vzdělávání Modul úzce navazuje na modul 1. ročníku Základní lidská práva a svobody zejména ve vztahu k porozumění žáků základním lidským právům a svobodám zakotveným v základních dokumentech a institucích. Na tyto výstupy pak odkazuje nový modul s tematickým zaměřením na nerovnosti mezi lidmi, zejména nerovností spojených s ovládáním člověka a sociálních nerovností podmíněných dějinnými událostmi sociální stratifikace v rámci různých skupin lidí. Funkce modulu je jak vzdělávací, tak výchovná. Dějepisná složka zpracovaná v modulu rovněž není pouze vzdělávací. Jejím cílem by mělo být nejen pochopení toho, co se děje, ale i zaujetí postoje a tvorba vlastního názoru na daný problém. - žádná společnost nemůže zaručit faktickou rovnost všem svým členům; úloha nerovnosti ve společnosti (sociologie nerovnosti); - přirozená nerovnost dle životního cyklu jednice – mládí, stáří, nemoc, zdravotně postižení, bydliště, barva pleti;

- nerovnost společenská – státy, území, skupiny, společenské vrstvy velmi rozdílná práva (zejména v minulosti);
- nerovnost rozdělení vlivu a moci (teorie politického kapitálu);
- nerovnost hospodářská – nerostné bohatství, technická vyspělost;
- nerovnost v bohatství a příjmová nerovnost;
- nerovnost na trhu práce (diskriminace osob určitých charakteristik);
- sociální rozdíly a solidarita – ochota pomáhat slabším;
- definice sociální stratifikace jako „strukturované nerovnosti mezi různými skupinami lidí“;
- 4 základní typy sociální nerovnosti: otroctví a otrokářství, kasty, stavy a třídy;
- historický kontext vybraných nerovností, kdy výrazným způsobem člověk ovládal člověka:
- války již v dávné historii přinášely vždy nerovnosti lidí, často byly spojené s náboženstvím;
- Římané (křesťanství, judaismus); islám a arabské nájezdy včetně zotročení afrických černochů (650); křížové výpravy (1095-1272);
- nevolnictví v Evropě (1300); otrokářství v koloniích evropských zemí (1441); koloniální soustavy a dekolonizace z pohledu nerovnosti lidí;
- vznik kapitalismu (1550); zrušení nevolnictví v Rakousko-Uhersku (1781);
- boj proti sociální nerovnosti v minulosti – J. J. Rousseau (1753 – Rozprava o nerovnosti) = majetková nerovnost mezi lidmi je příčinou všeho zla;
- otroci v Americe (1619); útlak původních obyvatel Austrálie Velkou Británií (1770);
- přirozené právo každého jednotlivce – výběr vhodných příkladů z Evropy a Ameriky = Deklarace nezávislosti (USA 1776), Deklarace práv člověka a občana (1789 Francouzská revoluce – Liberté, Égalité, Fraternité ou la mort – Volnost – Rovnost – Bratrství);
- zrušení otroctví v USA jako 13. dodatek Ústavy USA (Abraham Lincoln 1865);
- 1. a 2. světová válka v pohledu nerovnosti mocností, vůdců a ovládaných lidí;
- nerovnost jako nezbytný důsledek společenského života a uspořádání společnosti;
- modelové příklady sociální nerovnosti a nerovnosti lidských práv (totalitní státy, vůdci);
- gender pay gap v současné Evropě – statistiky;
- příklady nerovností ve světě v oblasti vzdělání a přístupu ke vzdělávání;
- příklady nerovnosti v současné české společnosti; přetrvávání stereotypů – viz nerovnost mužů a žen, gender, etnika, rasy;
- zakotvení lidských práv, které omezují nerovnosti člověka v právních dokumentech;
- Ústava ČR a Listina základních práv a svobod;
- mezinárodní smlouvy a instituce ochrany lidských práv V EU stejná občanská práva a povinnosti;
- Charta OSN (1945); Závěrečný akt Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (1975);
- další mezinárodní instituce (UNESCO, Rada Evropy, komisař spojených národů pro lidská práva aj.);
- ČR – Charta77, Amnesty International, Ústavní soud, ombudsman;
- zdroje důvěryhodných informací;
- Všechny informace (a to i ty historické) jsou zkreslovány tím, kdo je prezentuje!

5. Vzdělávací strategie

- navázat na výstupy modulu „Základní lidská práva a svobody“, zařazeném v 1. ročníku;
- práce s dobovými dokumenty: Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod;
- minilekce zaměřené na dokumenty, instituce a události ve vztahu k základním lidským právům a svobodám;
- seznámení žáků s používáním odborné terminologie tématu sociologie ve vymezení sociálních vztahů a nerovností;
- orientace v učebnicích a dalších učebních materiálech, vhodné zpracování a systematické ukládání nabytých informací o historickém kontextu vzniku sociálních nerovností;
- objevování souvislostí dějepisné složky tématu (lidská práva v dějinách) a její projekce do současného chápání a vnímání nerovností mezi lidmi;

- zařazování problémových úloh a modelových řešení problémových úloh z oblasti porušování lidských práv v nedávné historii (Charta77, Amnesty International; války Ukrajina, Gaza apod.); umožňovat žákům obhájit vlastní názor a postoj k problematice stereotypních nerovností (muž/žena; gender; etnika; rasy);
- konfrontace s reálnými příběhy zahrnujícími problematiku nerovnosti, kterou vyberou sami žáci; brainstorming, myšlenkové mapy – práce se zkušenostmi žáků z oblasti sociálních rozdílů a solidarity získanými ve svém okolí/širší rodině;
- umožnit zapojení školy a žáků a následné sdílení zkušeností (žáka, rodiny) z oblasti osobní pomoci v rámci solidarity pro občany postižené nerovností (postižení, nemocní, bezdomovci apod.);
- diskuse o projevech rasismu, xenofobie, antisemitismu, nacionalismu a vandalismu a vedení žáků k tomu, aby uvedené negativní jevy dokázali rozpoznat a zaujmout k nim odmítavý postoj; zapojování žáků do výkladu a organizace hodin, žáci si připravují zajímavým způsobem části výkladu a prezentují ho svým spolužákům;
- interpretace textů, řešení typových úloh zaměřených na čtení s porozuměním;
- nabízet dostatek příležitostí využívat informační a komunikační prostředky k přípravě na diskuse o legislativním a faktickém problému nerovností v naší společnosti;
- sledování filmu (dokumentárního či hraného) řešícího problém nerovnosti (Člověk v tísní – Jeden svět na školách apod.);
- práce ve skupinách na projektování řešení konkrétních problémů v oblasti nerovností lidí (např. miniprůzkum na konkrétní téma, analýza problému, návrh a prezentování řešení); v rámci skupinové práce charakterizovat a následně prezentovat vytvořené prezentace;
- individuální (případně skupinové) projekty s vybranou tematikou z obsahu vzdělávání v rámci modulu a jejich prezentace s obhajobou (např.: zpracování průzkumu k ochotě pomáhat nemocným lidem apod.);
- minilekce zaměřené na souhrn charakteristických rysů ekonomických a sociálních nerovností;
- ačkoliv je v rámci zaměření vzdělávacího programu jistá míra faktografie nezbytná, v modulu se zaměřit na postoje a hodnotovou složku, a především na prakticky orientované činnosti směřující k dovednostem žáka řešit aktuální problémy a životní situace, spojené s oblastí nerovností.

C. VÝSTUPNÍ ČÁST

1. Způsob ověřování dosažených výsledků	max. počet bodů	2. Kritéria hodnocení	váha
Průběžné - řešení (standardizovaných) písemných testových úloh;	100	Porozumění problematice minilekcí v širším kontextu	30 %
Sumativní - samostatný/skupinový projekt a jeho prezentace / jiné aktivní činnosti žáka	100	kompetence občanská, komunikační – prezentační; aktivní přístup a podíl na realizaci projektu / výsledky jiných aktivních činností žáka	60 %
Reflexe - zpětnovazebný rozhovor s učitelem a spolužáky o výsledcích učení	100	reflexe zkušenosti: aktivní účast na reflexi	10 %

Závěrečné hodnocení modulu je váženým průměrem hodnocení z jednotlivých způsobů-částí ověřování. Žák prospěl, jestliže získal alespoň 40 bodů z průběžného a 40 bodů ze sumativního hodnocení. Přepočet váženého průměru na známky:

85–100	1
70–84	2
55–69	3
40–54	4

0–39	5
3. Doporučená studijní literatura, odkazy na ilustrační zdroje https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html https://www.euroskop.cz/679/sekce/lidska-prava/ http://www.x-idea.cz/prehled-historickych-udalosti-lidstva/ http://www.totalita.cz/txt/txt_2000slovt.php http://www.totalita.cz/txt/txt_ch77_dok_1977_01_01.php https://is.muni.cz/el/ped/podzim2020/SPp407/um/prezentace/prezentace_Sociologie_nerovnosti_a_vzdelavani.pdf KONEČNÁ, T., POSPÍŠIL, Závodný, J., ZÁVODNÁ, S.: <i>Občanský a společenskovědní základ – Sociologie, Média</i> . Prostějov: Computer Media 2022, ISBN 978-80-7402-448-1 TOMEŠ, J., FESTA, D., NOVOTNÝ, J., a kol.: <i>Konflikt světů a svět konfliktů</i> . Praha: P3K 2007, ISBN 978-80-87186-22-0	
4. Poznámky	